

Miasto Aszur (Qal'at Sherqat)

Archeologia starożytnego Bliskiego Wschodu

Paweł Borycki

12 marca 2013

<http://www.pborycki.pl/pdf/aszur.pdf>

Plan prezentacji

1 Lokalizacja i topografia stanowiska

- Pierwsze ślady osadnictwa

2 Struktury architektoniczne

- Okres staroasyryjski
- Okres środkowoasyryjski
- Okres nowoasyryjski
- Domy mieszkalne

3 Badania archeologiczne

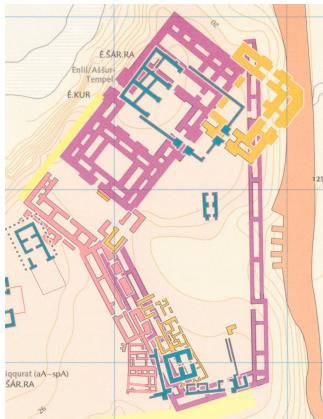
- Historia badań

Położenie stanowiska Aszur (Qal'at Sherqat)

- Prowincja Salah ad-Din
- Dystrykt Al-Shirqat

Świątynia Aszura

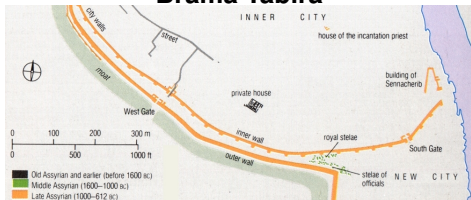
- Główne miejsce kultu Aszura
- *Eszara* (dom wszechświata)
- Fazy konstrukcyjne
 - Iluszuma, Eriszum I (XX w. p.n.e.)
 - Szamszi-Adad I (1815-1782)
 - **Oś łamana**
 - Salmanasar I (1273-1244)
 - **Zachodni dziedziniec Enkiego**
 - Sanherib (705-681)
 - **Oś prosta**
 - **Wschodni dziedziniec**
- Brama na dziedziniec

Fazy konstrukcyjne świątyni Aszura

Fortyfikacje miejskie

Brama Tabira

- Fortyfikacje zewnętrzne
 - 2. połowa III tys. p.n.e.
 - Szamszi-Adad I (1813-1781)
 - Enlil-narani (1327-1318)
 - Tukulti-Ninurta I (1233-1197)
- Fosa południowa
 - Tukulti-Ninurta I (1233-1197)
 - Szerokość 20 metrów
- Fortyfikacje wewnętrzne
 - Salmanasar III (858-824)
- Kilkanaście bram flankowanych wieżami
- Brama Tabira (Gurgurri)

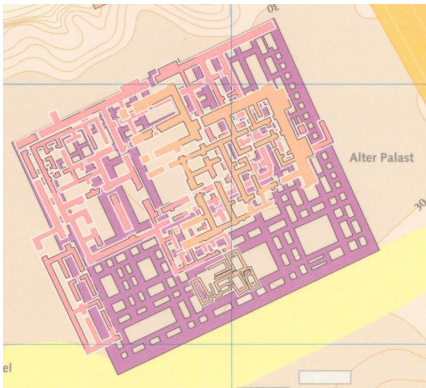
Ziggurat w Aszur

**Ziggurat Aszura-Enlila
w stanie obecnym**

- Okres Szmaszi-Adada I (1813-1781 p.n.e.)
 - Stolica w Szubat-Enlil
 - Projekty budowlane w dzielnicy świątynno-administracyjnej
- Ziggurat Aszura-Enlila
- Wzniesienie
 - Szamszi-Adad I
- Plan kwadratowy

Stary pałac i Nowy pałac

Fazy konstrukcyjne Starego Pałacu

- Fazy konstrukcyjne
 - XX w. p.n.e.
 - Szamszi-Adad I (1813-1781)
 - Adad-nirari I (1305-1274)
 - Tigletpilesar I (1114-1076)
 - Asurnasirpal II (883-859)
- Ściany zdobione malowidłami
- Nowy Pałac ok. 1250 p.n.e.
 - Tukulti-Ninurta I (1233-1197)
 - Zniszczenie po śmierci
- Podziemia Starego Pałacu
 - 5 sarkofagów królewskich
 - Muzeum Pergamońskie (Berlin)
 - Aszur-bel-kala (1056 p.n.e.)
 - Asurnasirpal II (859 p.n.e.)
 - Szamszi-Adad V (811 p.n.e.)
 - Sanherib (681 p.n.e.)

Okres środkowoasyryjski

Miasto Aszur nad starorzeczem Tygrysu

- Stłumione powstanie w Aszur przeciwko Mitanni (1450 p.n.e.)
- Okres środkowoasyryjski (1365-900)
 - Assurubalit I
 - Zdobycie Babilonu przez Tukulti-Ninurtę I (ok. 1235 p.n.e.)
 - Kar-Tukulti-Ninurta
 - XII w. p.n.e.
 - Najazdy plemion aramejskich, kryzys wewnętrzny, najazdy Babilońskie
 - Tigletpilesar I (1114-1076)
 - Odparcie najzdów aramejskich i pokonanie Babilonii

Świątynia Sina i Szmasza

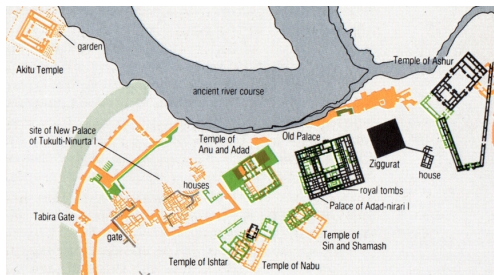
Fazy konstrukcyjne świątyni Sina i Szamasza

● Wzniesienie

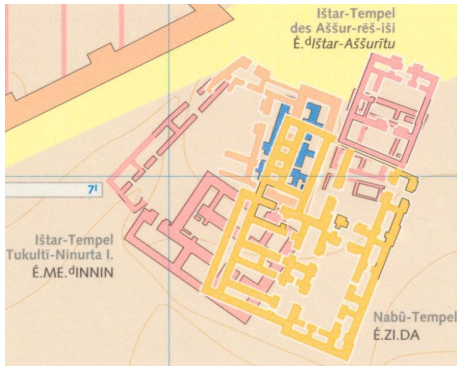
- Aszur-nanari I (1545-1520)
- Tukulti-Ninurta I (1233-1197)
- Asurnasirpal II (883-859)
- Sanherib (705-681)

● Dwa symetryczne sanktuaria

● Oś łamana

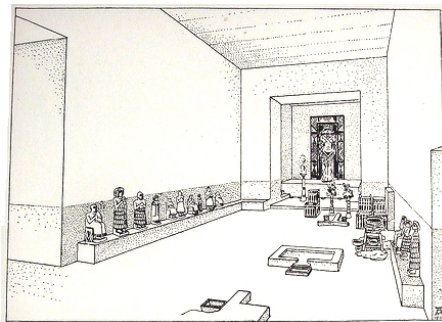
Świątynia Ishtar

Sekwencja świątyni Ishtar

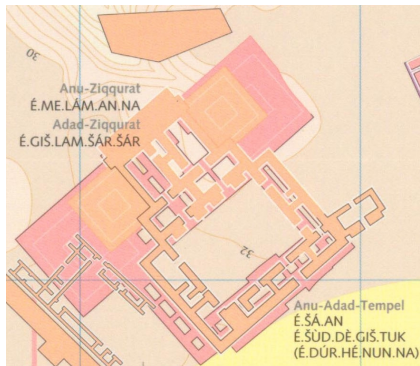
- Sekwencja świątyni
 - Okres akadyjski
 - Tukulti-Ninurta I (1233-1197)
 - Ishtar-Szulmanitu
 - Oś łamana
 - Dwie celle
 - Sin-szar-iszkun (626-612)
 - Nabu-Ishtar
- Ołtarz Tukulti-Ninurty I (Berlin)
- Zniszczenie w trakcie pożaru
 - Oranci
 - Podium, ławy przy ścinach
 - Terakotowe "domki" – ołtarze
 - Przenośne ołtarze
 - Naczynia do libacji
 - Odlew kwadrygi

Świątynia Isztar

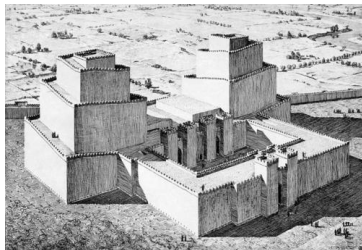
Wypożenie świątyni Isztar w Aszur; Ołtarz Tukulti-Ninurty I

Świątynia Anu i Adada

Fazy konstrukcyjne świątyni Anu i Adada

- Pierwsze sanktuarium Adada – Eriszum I (XIX w. p.n.e.)
- Wzniesienie
 - Aszur-resza-iszi I (1132-1115)
 - Tigletpilesar I (1114-1076)
 - Salmanasar III (858-824)
- Dwa symetryczne sanktuaria z zigguratami

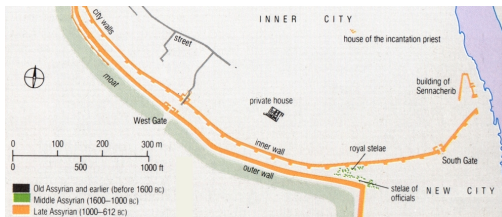

Plac ze stelami

Stele z Placu ze stelami

- XV-VII w. p.n.e.
- Dwa rzędy steli
 - Imiona władców i namiestników Mitanni
 - Imiona *limmu* – eponimów rocznych
- Muzeum Pergamońskie (Berlin)
- Wysokie, brak dekoracji, teksty w ramkach
- Funkcja kalendarzowa?

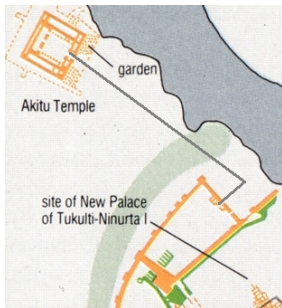
Okres nowoasyryjski

Groby królewskie

- Okres nowoasyryjski (900-612 p.n.e.)
 - Asurnasirpal II
 - Przeniesienie stolicy do Kalhu (Nimrud) – 880 p.n.e.
 - Zdobyćcie Aszur przez Medów – 614 p.n.e.
 - Zdobyćcie Niniwy przez Medów i Babilończyków – 612 p.n.e.
- Świątynie z poprzecznym przedsionkiem
- Miejsce koronacji i pochówku władców

Bit akitu

- Położenie
 - Poza murami miejskimi
- Wzniesienie
 - Sanherib (705-681)
- Święto Nowego Roku
- Procesje z posągiem Aszura

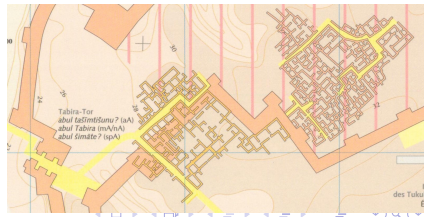
Położenie *bit akitu* w Aszur

Domy mieszkalne

Domy mieszkalne

- Założenie miasta na skalistym brzegu Tygrysu
 - III tys. p.n.e. – Stare Miasto
 - 1530 p.n.e. – Nowe Miasto
- Dzielnica mieszkalna na miejscu Nowego Pałacu
 - Domy z centralnym dziedzińcem

Dalsze losy stanowiska archeologicznego

Walter Andrae

- Ośrodek partyjski, sasanidzki, islamski
- Zniszczenie przez Timura
- 1821
 - Claudius Rich – opis stanowiska
- 1840
 - William Ainsworth – pierwsze wykopaliska
- 1903-1914
 - Robert Koldewey, **Walter Andrae**
- 1970-1990
 - Wykopaliska irackie
- 1988-1990
 - Reinhard Dittmann (Berlin)
- 1998-2001
 - Peter Miglus (badania iracko-niemieckie)

Miasto Aszur (Qal'at Sherqat)

Dziękuję.

<http://www.pborycki.pl/pdf/aszur.pdf>

Bibliografia

- J. Śliwa, *Sztuka i archeologia starożytnego Wschodu*, Warszawa-Kraków 1997.
- M. Van De Mieroop, *Historia starożytnego Bliskiego Wschodu*, Kraków 2008.
- J. Meuszyński, *Odkrywanie Mezopotamii*, Warszawa 1977.
(Podziękowania dla Niny!)